

Kwaliteit: zorg of zegen?

Toezicht en kwaliteitsborging bij het beheer van de waterbodem

Themadag Baggernet op 30 januari 2008

In samenwerking met SIKB (Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer), Inspectie Verkeer en Waterstaat en Provincie Overijssel

Voor de onderzoekswereld is kwaliteitsborging niet nieuw, en dat het ook veel voordelen oplevert in het baggerproces kwam naar voren tijdens de bijeenkomst van Baggernet. De kwaliteitsborging in de gehele baggerketen, van onderzoek, baggeren, transport tot eindbestemming kwam aan bod. Tevens is aangegeven op welke momenten gehandhaafd wordt door Inspectie van Verkeer en Waterstaat, Inspectie van VROM en provinciale inspectie. Verder is stilgestaan bij wanneer de Arbo- en AID-inspecteurs langs komen in de baggerketen en wat de rol van de KLPD (Korps landelijke politiediensten) en het Openbaar Ministerie in deze is. Daarnaast is aandacht besteed aan de onderdelen waarop gehandhaafd wordt. Dat kwaliteitsborging een uitstekend middel is om de inspecties met vertrouwen tegemoet te zien moge na deze dag duidelijk zijn.

Provincie Overijssel

Na een welkom door Wim Drossaert, coördinator van Baggernet, zette Theo Rietkerk gedeputeerde voor Ruimte, Wonen en Milieu van de provincie Overijssel dit welkom voort en gaf aan het nieuwe gebouw graag beschikbaar te stellen voor Baggernet. Zeker toen hij vernam dat de tribune met een kleine 300 deelnemers goed gevuld was. De provincie Overijssel werkt nauw samen met waterbeheerders en zij hebben samen een versnellingsoperatie van baggerwerkzaamheden ingezet. Tot en met 2011 is voor waterbodem, asbest en bodemonderzoek €14 miljoen extra beschikbaar gesteld. Dit mede omdat de waterbeheerders tegen problemen aan liepen in verband met de certificeringen. De heer Rietkerk gaf aan dat bodemsaneringen een middel zijn voor de maatschappij. Doormiddel van bodemsaneringen wordt het mogelijk ergens een bedrijfsterrein, woonwijk, etc aan te leggen. Ook Kwalibo is een middel, dit voor o.a. inzicht, transparantie en uniformiteit. Deze dag zou dan ook in het teken moeten staan van Kwaliteit, zorg EN zegen!

Inspectie Verkeer en Waterstaat

Hoofdinspecteur Jan Leentvaar van IVW beschreef hoe het IVW organisatorisch is opgesplitst in toezicht en beleid. Voorheen werd alles door Rijkswaterstaat gedaan.

Niet alle werkzaamheden van de Inspectie Verkeer en Waterstaat komen van de Inspectie Waterbeheer. Binnen de Inspectie Waterbeheer wordt onderscheid gemaakt tussen inspecties op nationaal waterbeheer, waarvan de taken worden uitgevoerd door tien RWS-diensten, en regionaal waterbeheer, waarvan de taken worden uitgevoerd door twaalf provincies en zesentwintig waterschappen. Zowel de RWS-diensten als de provincies en waterschappen worden door IVW gecontroleerd en voorzien van advies en beleid. Het beleid en de regelgeving wordt door de inspectiedienst en de uitvoerende samen aangepast waar nodig. De inspectie bekijkt het op een risico- gestuurde manier. Veel aandacht wordt besteed aan het transport binnen de baggerketen.

Ministerie VROM

De heer Robert Luinge ging in op het beleid en de regelgeving KWALIBO. De KWALIBO regelgeving heeft zowel betrekking op landbodem als op waterbodem. Sinds 1 januari 2008 is het Besluit Bodemkwaliteit voor een deel in werking getreden, een ander deel treedt in werking op 1 juli 2008. De KWA-

LIBO regelgeving is volledig opgenomen in het Besluit Bodemkwaliteit; erkenning voor werkzaamheden staat centraal. Om in aanmerking te komen voor een erkenning is een certificaat of accreditatie nodig. Een certificaat (conformiteitsverklaring) toont aan dat de uitvoerder overeenstemt met de vastgestelde kwaliteitsrichtlijn. Een accreditatie toont aan dat het bedrijf in voldoende mate competent is. Een erkenning moet worden aangevraagd bij Bodem+. Zij kunnen de inspecties van VROM en Verkeer en Waterstaat vragen een screening te doen naar de aanvrager van de erkenning.

De KWALIBO regelgeving is op 1 oktober 2006 in werking getreden en wordt voor de werkzaamheden op verschillende tijdstippen van kracht. Deze tijdstippen zijn opgenomen in de Regeling Bodemkwaliteit. Als werkzaamheden gestart zijn vóór 1 oktober 2006 dan is geen erkenning nodig.

Na afloop van de presentatie werd de vraag gesteld of KWALIBO heeft gefaald nu her en der bergen verontreinigde grond opduiken? De heer Luinge gaf aan dat het transport van grond / baggerspecie niet onder KWALIBO valt en KWALIBO dus eigenlijk niet kan hebben gefaald. Feitelijk is het een kwestie van handhaving van de afvalstoffenregels.

Inspectie Waterbeheer KWALIBO-toezicht

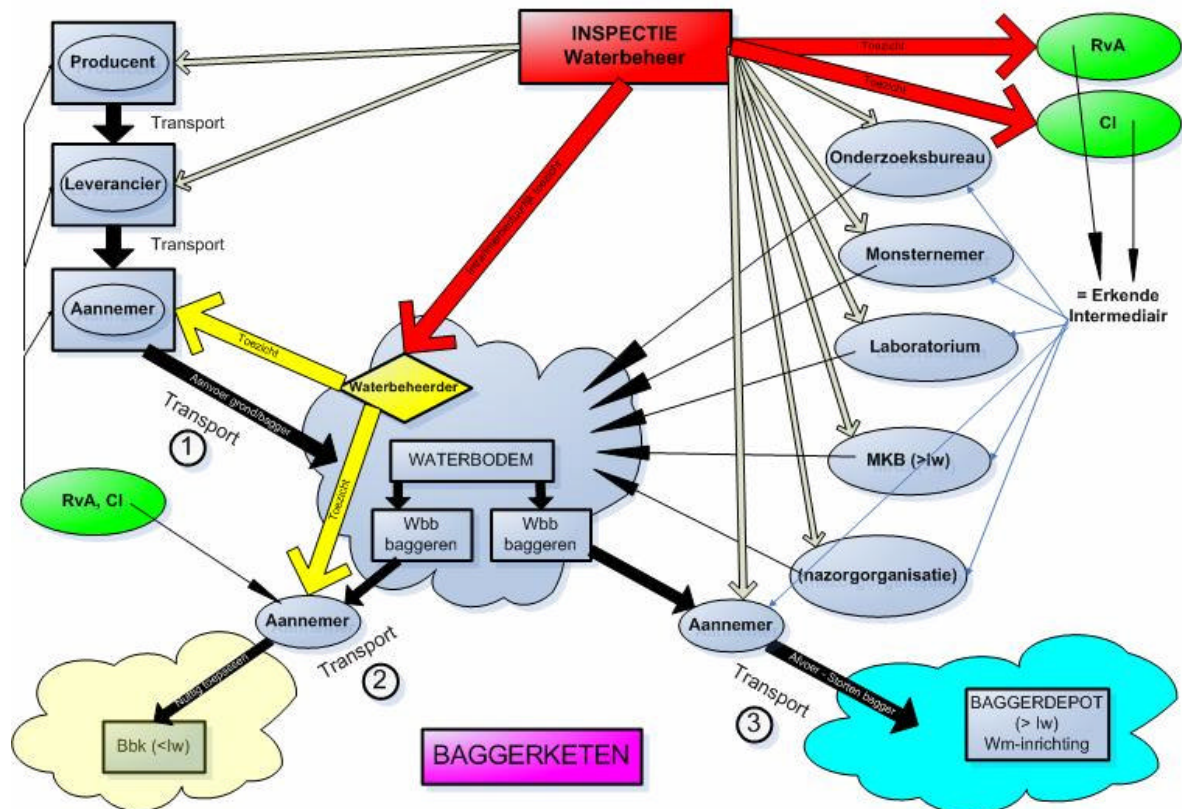
De vraag 'Wie wordt nou door wie gecontroleerd' werd door Sebastian Jansen van de Inspectie Verkeer en Waterstaat beantwoord. Het toezicht ten aanzien van de KWALIBO regelgeving wordt in het geval van waterbodembodem uitgevoerd door de Inspectie Waterbeheer.

De aannemer en opdrachtgever worden gecontroleerd door het lokale bevoegd gezag zoals een waterschap. Zowel de aannemer als de opdrachtgever zijn beide verantwoordelijk en kunnen dus ook beide worden aangesproken. Het lokale bevoegd gezag kan zelf beslissen wie ze aanspreken. Wanneer alle verantwoordelijkheid bij de aannemer ligt moet deze worden aangesproken, en anders de opdrachtgever. De Inspectie Waterbeheer houdt met name toezicht op het beheer van de wateren, en het lokale bevoegd gezag dus op de letterlijke uitvoering van het waterbeheer. De inspectie en het lokale bevoegd gezag blijven controleren, het gaat in het kader van KWALIBO namelijk niet alleen om de erkenning (certificering en accreditatie). Het werk dient blijvend volgens de regels te worden uitgevoerd en hier vindt dus niet éénmalig een controle op plaats. Om in aanmerking te komen voor een erkenning wordt tevens een integriteitstoets uitgevoerd zoals in het Besluit Bodemkwaliteit is aangegeven. Het kan zijn dat een bedrijf géén erkenning krijgt, door bijvoorbeeld fraude in het verleden. Bij een erkenningaanvraag wordt tot 3 jaar terug gekeken naar het verleden van een bedrijf. Hierbij wordt alleen gelet op het aspect waterbodembodem als voor waterbodembodem werkzaamheden een erkenning wordt aangevraagd. Tevens wordt gekeken naar b.v. rapportage etcetera in verband met valsheid in geschrifte. In samenwerking met VROM is een toezichtloket opgesteld waar digitaal signalen van fraude, werken met niet erkende bedrijven, etc gemeld kunnen worden. Het toezichtloket is te vinden op de websites van IVW en VROM 'Bodemsignaal'. Doordat de regelgeving (en ook de kwaliteitsrichtlijnen) in het kader van de KWALIBO gefaseerd inwerking treden is nog geen duidelijk inzicht of de naleving goed is. De controle van de inspectiedienst strekt tot het transport. Het toepassen van grond en baggerspecie wordt gecontroleerd door het lokale bevoegd gezag. Voor de samenwerking tussen de Inspectie Waterbeheer en de lokale bevoegde gezagen is nog geen structuur vastgesteld. Daar waar vraag is bij het lokale bevoegd gezag zal de inspectie ondersteunen. In het geval een partij een beroep wil indienen op een beslissing van de Inspectie Waterbeheer kan dat bestuursrechtelijk bij de Raad van State. Bij gunning op laagste prijs geldt gewoon de KWALIBO regeling dus moet de opdrachtnemer erkend zijn.

IVW-Toezichteenheid Goederenvervoer voert samen met de KLPD baggertransportcontroles uit (valt niet onder KWALIBO-regels maar is wel van belang in verband met ketenhandhaving).

Waterbeheerders zoals waterschappen en Rijkswaterstaat hebben de mogelijkheid om naast hun reguliere waterbeheer door middel van vergunningverlening en handhaving, misstanden in het bodembeheer te melden bij www.ivw.nl/bodemsignaal. IVW-waterbeheer beoordeelt dan de melding en kan met behulp van KWALIBO-regelgeving de erkenning van de bodemintermediair schorsen of intrekken. Bodemintermediairs, zoals grondbanken of laboratoria, kunnen ook rechtstreeks door de Inspectie

Waterbeheer worden gecontroleerd waarbij wordt gekeken of zijn zich aan de KWALIBO-regelgeving houden. De focus van het systeemtoezicht in het kader van KWALIBO dat de Inspectie Waterbeheer houdt, zal echter gericht zijn op de Raad van Accreditatie en de certificerende instellingen zoals KI-WA.

SIKB

Dick van Pijkeren ging in op fase 1 van de baggerketen: het onderzoek. Het SIKB heeft in samenwerking met overheden en marktpartijen kwaliteitsrichtlijnen opgesteld voor werkzaamheden op het gebied van waterbodembodem. De verschillende kwaliteitsrichtlijnen hebben betrekking op de diverse fasen binnen de baggerketen van 'vieze' waterbodembodem naar 'schone' waterbodembodem. In de protocollen, die onderdeel uitmaken van de kwaliteitsrichtlijnen, zijn de technische eisen in randvoorwaarden vastgelegd waaraan voldaan moet worden om gecertificeerd of geaccrediteerd te worden. De verschillende kwaliteitsrichtlijnen met bijbehorende protocollen zijn te vinden op de website van het SIKB. Op deze website is tevens gedetailleerde informatie te vinden over de erkenning. Een erkenningsaanvraag duurt gemiddeld 8 weken.

Momenteel valt onderhoudsbaggerspecie niet onder KWALIBO. Op 1 juli 2008 wordt het Besluit Bodembodemkwaliteit en de daarbij behorende regeling gewijzigd. Dit betekent dat vanaf 1 januari 2009 onderhoudsbaggerwerkzaamheden met baggerspecie boven de interventiewaarde erkenningsplichtig zijn. De Regeling Bodembodemkwaliteit wordt aangepast.

Voor de uitvoering van baggerwerkzaamheden moet de milieukundig begeleider erkend zijn volgens de BRL 6000 en de aannemer volgens de BRL 7000.

De opzet van de BRL's en bijbehorende protocollen zijn vrij gedetailleerd en vraag uit het publiek was of dit nieuwe technieken belemmert. In de protocollen worden randvoorwaarden gesteld. De techniek wordt bewust niet voorgeschreven om zo ruimte te geven voor nieuwe technieken.

Ten aanzien van de afstemming met de EU is het zo dat voor een Europese en nationale aanbesteding de Nederlandse regels gelden als het om Nederlandse projecten gaat. Wanneer bijvoorbeeld een Franse aannemer zich inschrijft wordt deze net zo beoordeeld als het Nederlandse bedrijf. Hierbij wordt gekeken naar een gelijkwaardige certificering. De aannemer hoeft niet persé in het bezit te zijn van een Nederlandse certificering, het mag ook een gelijkwaardige erkenning uit eigen land zijn.

Korps Landelijke Politiediensten – dienst Waterpolitie

Michel Wekking ging in op fase 2 van de baggerketen: het transport van baggerspecie. Na een korte toelichting op de organisatiestructuur van het KLPD en de verschillende diensten daarbinnen werd ingegaan op taken van de Dienst Waterpolitie. Zij houdt toezicht op en rond het water. De Waterpolitie houdt zich bezig met de hele baggerketen, van ontgraven tot en met het toepassen of verwerken van baggerspecie. Tevens doen zij risico-inventarisatie en controleren dus ook op overtredingen in het kader van de CROW 132-publicatie. Ook de politie zelf is verplicht beschermingsmiddelen te gebruiken. Van de verschillende bevoegdheden die de Waterpolitie heeft binnen de baggerketen wordt de controle op het transport eruit gelicht. De controle op grondstromen vindt plaats op het moeten kunnen overhandigen van bijvoorbeeld begeleidingsbrieven of gelijkwaardige documenten. Bij een kernovertreding, zoals het niet kunnen tonen van begeleidingsbrieven, schrijft het KLPD direct proces-verbaal. Voor bodem, HUM en Wbb zijn circa 150 kernovertredingen vastgelegd. Voor het Besluit Bodemkwaliteit liggen deze nog niet vast. De dienst Waterpolitie controleert op alle relevante waterwetgeving.

Het KLPD is bevoegd om ook monsters te nemen, maar hoeven niet te voldoen aan de KWALIBO regelgeving. Wel werken zij aan de kwaliteit van hun werkzaamheden. Zij huurt indien mogelijk mensen in voor het nemen van monsters. Op het moment dat de politie zelf de monsters gaat nemen, strafrechtelijk, of ter controle, dan gaat dat in samenwerking met het bureau IRMA van het Nederlands Forensisch Instituut. Zij geven aan waaraan de monsters moeten voldoen om representatief te zijn. Dit heeft tot gevolg dat de monsters aan de norm voldoen.

Bodem+

Niek Knaap van Bodem+ gaf een korte toelichting op fase 3 van de baggerketen: bestemming en verwerking. Vrijkomende grond en bagger wordt bestemd voor direct hergebruik, of be- of verwerkt om daarna alsnog bestemd te worden. Dit kan alsnog hergebruik of definitieve stort zijn. De regelgeving voor baggerspecie die direct wordt hergebruikt valt onder het Besluit Bodemkwaliteit (en voor verspreiding / hergebruik op de landbodem tot 1 juli 2008 nog onder de Vrijstellingsregeling Stortverbod Buiten Inrichtingen en het Bouwstoffenbesluit). Baggerspecie die gereinigd moet worden valt onder de regelgeving van de Wet Milieubeheer en de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater. Ook bagger die zo sterk vervuild is dat directe stort plaatsvindt valt onder de Wet Milieubeheer en de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater.

De meeste vormen van direct hergebruik moeten vanaf 1 januari 2008 of 1 juli 2008 worden gemeld via het landelijk Meldpunt Bodemkwaliteit. Belangrijkste uitzonderingen hierop (waarvoor dus geen meldverplichting geldt) zijn het verspreiden van baggerspecie op aangrenzende percelen en hergebruik van schone baggerspecie in een omvang van minder dan 50 m³.

Het meldpunt is te bereiken via <http://meldpuntbodemkwaliteit.senternovem.nl/> (ook via www.meldgrond.nl, www.meldbagger.nl of www.meldbouwstoffen.nl). Deze website wordt door Bodem+ in opdracht van het Ministerie van VROM beheerd, waarbij meldingen direct aan het verantwoordelijke bevoegd gezag worden doorgestuurd. Voor gebruik van dit meldpunt dient u eenmalig online een account aan te maken om meldingen te doen.

Het nieuwe Besluit Bodemkwaliteit biedt ruimere mogelijkheden voor het toepassen en verspreiden van baggerspecie, tijdelijke opslag is in sommige situaties niet langer Wm- en Wvo-plichtig en de kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden wordt beter geborgd.

Reiniging van grond en baggerspecie zoals beschreven in BRL SIKB 7500, protocollen 7510 en 7511 valt sinds 1-7-2007 onder de erkenningsplicht. Bij de tijdelijke opslag van baggerspecie, zoals bijvoorbeeld het ontwateren, is voornog geen erkenning nodig. Wel is een erkenning nodig voor de aanverwante werkzaamheden zoals het uitvoeren van het nulsituatieonderzoek ter plaatse van een in te richten depot of de partijkeuring als de baggerspecie ontwaterd is. Na 1 januari 2009 is voor het ontwateren van baggerspecie alleen een erkenning vereist, indien hiervoor op grond van de Wet milieubeheer een vergunning noodzakelijk is. Het analyseren van waterbodems en veldwerk van waterbodems zullen naar verwachting per 1 juli 2008 en 1 januari 2009 onder de erkenningsplicht gaan vallen.

Bodem+ verleent de erkenningen voor bodemintermediairs. De beoordelingstermijn van een eerste aanvraag om een erkenning is maximaal 8 weken. Van deze termijn geldt 4 weken voor IVW of VI ter beoordeling van integriteit, faillissement en administratieve handelingen. Via het zoekmenu op de website van Bodem+ is te raadplegen welke erkenningen zijn verleend en deze 'witte lijst' met bedrijven die aantoonbaar goede kwaliteit leveren groeit inmiddels fors. Om meer eenduidigheid te krijgen in de handhaving van de baggerketen heeft Bodem+ het Platform Ketentoezicht en Handhaving opgericht. Ook verschijnt in februari 2008 de Handreiking Besluit Bodemkwaliteit die in 'gewone-mensentaal' uitleg geeft over al deze nieuwe regels. De handreiking is te downloaden of te bestellen via www.bodemplus.nl.

Na afloop van de presentaties konden de deelnemers aan de themadag een informatiemarkt bezoeken met stands van certificerende instellingen en toezichthoudende instanties.

